بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2018/HC-JC/36
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:**
  - ނަން: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
  - ދާއިމީ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
  - މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

- **އިސްތިއުނާފުގެ ޢަލައިހި ފަރާތް:**
  - ނަން: [illegible]
  - އައި.ޑީ.ކާޑު ނަންބަރު: A221624
  - ދާއިމީ އެޑްރެސް: [illegible] / ށ. ހިންނަވަރު
  - މިހާރުގެ އެޑްރެސް: [illegible] / ށ. ހިންނަވަރު

- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 10 ޛުލްޤަޢިދާ 1439 / 26 ޖުލައި 2018
- ނިމުނު ތާރީޚް: 29 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1441 / 26 ނޮވެމްބަރު 2019

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 88/G1C/2016
  - ޙުކުމްކުރި ކޯޓު: ފާދިއްޕޮޅު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
  - ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: ޖިނާއީ
  - ހުށަހެޅި ތާރީޚް: 06 އޭޕްރިލް 2017
  - ޙުކުމްކުރި ތާރީޚް: 25 އޮކްޓޫބަރު 2017

- **މައްސަލަ ބެލި ޤާޟީންގެ މަޖިލިސް:**

[illegible]

(ރިޔާސަތު)

ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:

މިއީ، ޖުވެނައިލް ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ފައިސަލާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/14/SC (15 ނޮވެމްބަރު 2015) ސަރކިއުލަރގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޖުވެނައިލް ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން އެމައްސަލަ ހައިކޯޓަށް [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] ޖުވެނައިލް ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ޅ. ހިންނަވަރު، [illegible] [illegible] [illegible] (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A221624) އެވެ.

[illegible] [illegible] [illegible]:

01. ޖުވެނައިލް ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ޅ. ހިންނަވަރު، [illegible] [illegible] [illegible]، 09 [illegible] 2011 [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible])، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] " [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ޅ. ހިންނަވަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، 09 [illegible] 2011 [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ލިބެ ޕިޔޫޓަރުކަމަށް ބުނެ، ޕިޔޫޓަރުގެ ކުރަފި މީނާ އިއްތިފާޤުވުމުގެ "ޙަޤީޤީ ހާލަތުގައި ސަލާމަތުން އަރުވާލަން" ގެ ވަށްދަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ލ. ހިންނަވަރު ފިނިގެ ބަނޑު ދިސާރުން ވިލާގަޔަށް ބޭރުން ކުރެއްވުމަށް ޕިޔޫޓަރުގެ ކުރުން ކުރުވުމުގެ ކަންކަމަށް ގަޔާވާގޮތަށް ކަމަށްވާތީ، މިއި މިޢާދުގެ ކުރަފި މީނާގެ ވައްޓަން ޔާޙިޔާ ފުރަތަމަ ފަހަރު ކަމަށްވާތީ، މިކުށުގެ އުޤޫބާތުގެ ގޮތުން ސަލާމަތް ކުރުމަށްފަހު ސަލާމަތް ޤާނޫނުގެ ފަރާތުން ވާގޮތުން 06 ގެ 173 ވަނަ މާއްދާގެ 11 ވަނަ ނަންބަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ލ. ހިންނަވަރު ފިނިގެ ބަނޑު ދިސާރުގެ ގައިގައި 100 (ސަތޭކަ) އެމްޕިއުލްގެ ޕޫރީގެ ބައްދު ޖުމްލައިގެ 01 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ގޮވައި ބަންދުކުރުމަށް ނިޔާކަމަކަށް ގޮސްފައި، މިކުށުގެ ކުރުން ތަޙުޤީޤު އަދާކުރުން އިސްލާމްދީން ވިލާގޮތަށް، މުސްލިމުންގެ ހަމަހަމަކަމާ ގުޅޭގޮތުން ދިރިއުޅުމުގެ ގޮތުގައިވާ ލ. ހިންނަވަރު / ފިނިގެ، ބަނޑު ދިސާރުގަ ނަގާހަމަކޮށް މިގޮތަށް ބަލައި މިގޮތުގެ މަތިން ހުކުމްކުރުން މި ދަޢުވާއާ ނިސްބަތްވެއެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

02- ޝާހިދުގެ ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރެއްވިފައިވާ ޙުކުމުގެ ނިޔާގައި ޙުކުމްކުރެއްވި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވަނީ އެއީ ޖިނާއީ ޝަރީޢަތުގެ ބައިގެ ވަރުގެން 03 (ތިނެއް) ނުކުތާއަށް ބިނާކޮށް ކަމެއްގެ ނުކުތާތައް ތަފްޞީލުކޮށް ހަމަޖެހޭގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ވާހަކަދެއްކެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުރިހާ؛

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، ޝާހިދުގެ ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ޤަޟިއްޔާ އަށް ކޯޓަށް ނިންމާފައިވާ ދަޢުވާތަށް ވަރުގަދަ ދަޢުވާއެއް ބޮޑު ކުށެއްގެ އިތުބާރުގެ މައްސަލަ ބިނާކޮށްގެން ކަމަށްވެދާނެ، ބޮޑު ކުށެއް މިސްއަލާގައި ވާނަމަ އިތުބާރުލާ ޝަރީޢަތް އިތުބާރުކޮށްފައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ޝަރުޠު ވަގުތު ފާޅުކޮށް އެއްގޮތްވާގޮތުން އެއްޗެހިވެދާނެއެވެ ބޮޑު ކުށް ފައިވާ އިތުބާރުން، ބޮޑު ކުށްގެ މައްސަލަ ޕިޔޫޓަރުގެ ކަން އެއްވެސް ސަބަބަކާއި ނުލާ މިންވަރަށް ސާބިތުވާކަން ކަނޑައަޅުއްވާފައި ބަޔާން ނުކުރެވި ނުކުތާތަކެވެ.

- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، ފާދިއްޕޮޅު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް އެ ކޯޓުން ހިންގުނުއިރު، ކުށެއްގެ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތްތަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އެންމެހާ ޙައްޤުތަކާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ލިބިދީފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރުން ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ، ފާދިއްޕޮޅު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅުއްވާފައި [illegible] [illegible] [illegible] 100 (ސަތޭކަ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

03. ފާދިއްޕޮޅު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ކަމަކީ: ފާދިއްޕޮޅު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ޅ. ހިންނަވަރު/[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 09 އޮގަސްޓް 2011 ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ތޯދީގެ ގޮތުން ފެނިގެން އުޅުނު އެއީ އަބްދުالله ނަޞީމް އާއިޝާ އާއިލާގެ ކޮޓަރިގައި ހުރި ޕީނާރިކަމަށް ބުނެފައިވާކަމާއި، ޕީނާގެ މިކަމަށް ސަރަހައްދުގެ ތަޖުރިބާގައި ތަރުތީބުގައި އިޢުތިރާފުވެފައިވާތީ، ޕީނާ ކުރުމުގެ ކުރުން ބަދަލާ ދުއްސާލު ކުރުމުގެ ތަކުރާރުވެފައިވާކަން ކަނޑައަޅައި، މިއީ ބަދަލާ ދުއްސާލުގެ މައްސަލަ ދިމާވުމުގެ ކުރުމާ ސަރަހައްދަށް ސާބިތުވެ ފުރަތަމަ ފަހަރު ކަމަށްވާތީ، އެކުރުގެ އަދުލުއްޕަތިގެ ގޮތުން ސަރަހައްދު ކުރުމުގެ ޖަލުގެދަރާގޮތުން ހިނގައިފައިވާ ޤާނޫނު 06 ގެ 173 ވަނަ މާއްދާގެ 11 ވަނަ ނަންބަރުގަނޑުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތ. ހިންނަވަރު/ ދިވެހި ބަދަލާ ދުއްސާލުގެ ގައިގައި 100 (ސަތޭކަ) އެތިރިކުރުން ދޭތޯ ޖަލުގައި ޖެހުމަށް 01 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ގޮތުގައި ބަންދުކުރުމަށް ޙުކުމްކުރައްވާފައިވާކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

(ހ) ދެވަނަ ކަމަކީ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކުރިން ކުރިމަތިވާ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުރުމާ މިކަމުގެ، އެ މީހެއްގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައިވާ ކުރަނީ ކުޑައިރުކަން އުފުލަކަން ދަށުގައިގެން ދުވަސް ބަދަލުކަން، ވަކީލުންކަން އެންގުމަށްފަހުގައި ބައްޕަތުކުރައްވާފައިވާ، އެމާއްދާގެ (ހ) ގައި، އެކުރިއެއްގެ މުއްދަތުގެ ތަޙުޤީޤުގައި އުފުލަށް ދެން ސަރަހައްދުކަން ނިންމުމަށްފަހުގައި ބައްޕަތުކުރައްވާފައިވާ، ޖިލާއް ދެކެވުން ސަރަހައްދުގައި ބައްޕަތުގެ ނުދިނުމުގެ ބަޔާން ދިނުމުގެ ތިބުގޮތުގެ އިޖުރާއާތަކުގެ ކުރެ ތަޙުޤީޤުގައިވާ ޖިނާއީ އެއްގޮތަކަށް ބަލާކުރުމަށް، އެމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ، ކުރުން ބަރީއަވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގައި އެކަކުގެ ވަކިވެރިޔާ ތިޔަބައި ވުޒާރާތްކުރާނަމަ، އެތިގޮތް ހިމެނޭ ޤާނޫނު ވަކިވެރިޔާ ކަސްޓަމްސްގެ ބަޔާން ދިނުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާ މާއްދާގެ (ބ) އަދި (ޗ) އަށް ބަލާފައި އެނގެން އޮތުމެވެ،

މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސަރަހައްދުގެ މަޖިލީހުގައި ބަޔާން ޝަރީޢަތް ހިނގި ޖަލްސާތަކުގައި، ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާގައި ފުލުހުންނަށް ދީފައިވާ ބަޔާން ކޯޓުގައި ބަޔާނަށް ދިޔައިރު، ބަދަލާ ދުއްސާލު ކުރުމަށް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ކުރީގައި ބަލާކަން އެންގުމަށް އެނގިފައިވާ، ކުރުން ބަދަލުކުރުމަށް ވަކިވެރިޔާ ދަޢުވާ ދެކެނީ ދަޢުވާ ސާބިތުވާކަމަށް، ޖެހި

ވަކީލެއް އައްޔަންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިވާކަމާއި، އަދި ފާދިއްޕޮޅު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.

(ނ) ތިންވަނަ ތުހުމަތު: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަދުވެގެން 4 (ހަތަރެއް) ފިރިހެނުންގެ [illegible] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/HC-A/122 ޤަޟިއްޔާގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެއެވެ.

(ރ) ހަތަރުވަނަ ތުހުމަތު: މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 25 [illegible] 2017 ގައި [illegible]

އަދި [illegible] [illegible] 08 [illegible] 2014 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 09 [illegible] 2011 [illegible]

މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދަޢުވާ ޔޫސުފްގެ ޖަވާބުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަށް ބަލާއިރު، މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ފާދިއްޕޮޅު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި ބޭއްވުނު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދިފާޢުތަކަށް އިޢުތިރާފުގެ ފައިވާކަމަށާއި، އިޢުތިރާފުވިއިރު ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ހުށަހަޅާފައިވާ ތުހުމަތުތަކާއި ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބު ދަނެގެން، ދަޢުވާ ޔޫސުފް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވަޒަންކޮށް މި އިޢުތިރާފަކީ ބޭނުންވާގޮތަށް އިޢުތިރާފުވުމަށް މަޖުބޫރުކުރުމެއް ނެތި، ކުރެވިފައިވާ އިޢުތިރާފެއް ކަމަށާއި، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދީފައިވާ އިޢުތިރާފުގެ ސަބަބުން ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށަކަށް ނުވާ ކަމެއްކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމުގެ އިޢުތިރާފުވެފައިވާ، މިކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2011/SC-A/23 ޤަޟިއްޔާއިން އެނގެން ހުންނަކަމާއި، އެޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުން ނިންމަވާފައިވާ ހުކުމުގެ 6 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ؛ "....ޝާހިދު އިޢުތިރާފަކީ ޝާހިދު ހައްގު ސާބިތުކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ޙުއްޖަތެއް، މައްސަލަ ބަލާ ޤާޟީއަށް ހަމައެކަނި ޝާހިދު ދެބަސްކުރުމަކުން ރުޖޫޢަވުމަކީ، އެބަސްކަމުގެ މަތިން އިޢުތިރާފާއި ޚިލާފަށް ޝާހިދު އިޢުތިރާފުން ރުޖޫޢަވުމަކީ ޤަބޫލު ޙުއްޖަތެއް ނޫނެވެ. ޝަރީޢަތުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެސްދިނުމުގައި އިޢުތިރާފުން ރުޖޫޢަވާއިރު، އެ ރުޖޫޢަވުން ބިނާކުރެވިފައިވާ ސަބަބެއް ހުށަހަޅައި ދަލީލާއެކު މައްސަލައަށް ރުޖޫޢަވާނަމަ ތަޙުޤީޤުކޮށް ބެލެންޖެހޭ ކަމެކެވެ..." ކަމުގައެވެ.

މި އުސޫލުން، ޝަރީޢަތުގައި ޝާހިދު ދިނުމަށް ފަހު ކަމާ ގުޅޭ ހައިސިއްޔަތު އިޢުތިރާފުން އެއްބައި ވީހަކަން ބަލާބަލާ ގޮތް ބަލައިގަތުން ނިޔާމުގެ ކުރިން ރުޖޫޢަވުން ރުހުން އިޢުތިރާފުވެފައި އަދި އަލުން ކަމާ ގުޅުން ނުވަތަ ކަމާ ބަޔާންކުރާ ނުވަތަ ބާރު ބަލާގެން އެއިއިޢުތިރާފުން ރުޖޫޢަވާނަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/HC-A/122 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފައި، ހިނގާފައިވާ ބަޔާންކޮށް ޝާހިދު ކަނޑަ ބާރު ދިނުމާ ބެހޭ އުޅުމެއް ގެނުވުމަކީ ނުވާނެކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

ވީމާ، ފާދިއްޕޮޅު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ސަރަޙައްދުގެ [illegible] ބަދުރު ޔޫސުފް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދުރު ޔޫސުފްގެ [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، [illegible] [illegible] ގޮތުން ސަރަޙައްދު [illegible] [illegible] ޤަވާއިދު 06 ގެ 173 ވަނަ މާއްދާގެ 11 ވަނަ ނަންބަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ޅ. ހިންނަވަރު/ ވިލިގެ، ބަދުރު ޔޫސުފްގެ ގެއިގައި 100 (ސަތޭކަ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 01 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް [illegible] ބަންދުކުރުމަށް ފާދިއްޕޮޅު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible].

- **ޙުކުމް:**

[illegible] ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް [illegible]، ފާދިއްޕޮޅު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/G1C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] ޙުކުމް [illegible] ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible] [illegible] ފޮނުވުމަށް ޙުކުމް ކުރީމެވެ.